

از صفحه ۹۵ یعنی از حرف «هاء» غزلیات و ابتداء رباعیات  
ساقط و فقط یک صفحه از رباعیات باقیست .

بسیاری از یاد داشتهای نشت صفحه اول را محو کرده‌اند -  
نسخه سال ۱۲۳۴ از عرض فتحعلیشاه گذشته و در حاشیه صفحه  
صفحه اول نام وی روی متن زر در ترتجی نوشته شده است - سال  
۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه اول مهر  
او هست .

( ۵۳۰ )

### جامی

باندازه ۱۶۵ × ۲۵۲ - جلد روغنی نیم عنایی ترتج و نیم ترتج  
وحاشیه بوم سنکی بوته اندازی منقش قدیم کار هرات - کاغذ بخارائی  
الوان جدول زرین - سه سر لوح مذهب مرصع خوش ( که سر لوح سوم  
الحاقی است ) - ۴۳۸ صفحه ، هر صفحه ۱۹ سطر ، هر سطر یک  
بیت ۹۱ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت متوسط - رقم برهان هروی  
تاریخ تحریر سال ۱۲۳۶ . ( شماره ۲۲۵ )  
نسخه دیوان ثانی ( واسطه العقد ) و دیوان ثالث ( خاتمة الحیوة )  
و مشتمل است بر :

دیوان ثانی : غزلیات ( مرتب ) - مقطعات - رباعیات

ز :

صمداً لم یلد ولم یولد »

« انما الله واحد و احد »

نایان :

« امروز از آن روز که گفتیم سمست اندر عجبم که چون با امروز رسید ،

« تمت هذا الكتاب ... على يد العبد ... برهان الهروی ... »  
 فی یوم الاثنین شهر رجب سنه ۹۳۶ .  
 دیوان ثالث : قصاید - ترجیحات - مقدمه منثور - غزلیات  
 ( مرتب ) - مقطعات - رباعیات .  
 آغاز :  
 « بسم الله الرحمن الرحيم      طرفه خطایست ز سفر قدیم »  
 پایان :  
 « هوش من از آن دو حرف مدهوش شدست  
 مدهوش تر از رفتن آن هوش چه غم »  
 بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه  
 صفحه اول مهر او هست .

( ۵۳۱ )

## جامی

باندازه ۱۴۳ × ۲۴۵ - جلد ساغری مشکی ترنج و سر ترنج  
 بریده ضربی زمینه مطلقا گل عنابی ، اندرون تیماج سرخ ساده جدول  
 مذهب - صفحه ها متن و حاشیه شده ، کاغذ متن ختائی ، حاشیه دولت  
 آبادی جدول زرین و کمند - عنوانها بخط رقاع خوش بزر - دو صفحه  
 اول متن و حاشیه مذهب مرصع عالی که در وسط هر صفحه ۷ سطر  
 از آغاز کتاب نوشته شده و بین سطور طلا اندازی منقش است -  
 یک سطر مذهب مرصع عالی - ۶۹۳ صفحه ، هر صفحه ۱۵ سطر ،  
 هر سطر یک بیت ۸۰ میلمتر - خط نستعلیق کتابت خفی خوش -  
 بدون رقم ( احتمالا بخط سلطان محمد نور ) - بدون تاریخ تحریر  
 ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۵۷ ) .

از آخر کتاب لا اقل یک ورق و در میان در دو مورد ساقط دارد که برگ بیاض دارد .

نسخه دیوان اول و مشتمل است بر : مقدمه منشور - قصاید - غزلیات ( مرتب ) - مقطعات رباعیات .  
آغاز :

« بسم الله الرحمن الرحيم هست صلاى سر خوان کریم  
بایان موجود :

« ای صفوت روح اعظم آئینه تو وی ظلمت خاک آدم آئینه تو »  
بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه گذشته و در حاشیه صفحه اول نام او بسفیداب روی متن زر در ترنجی نوشته شده و بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و بالای صفحه اول مهر او را دارد .  
( ۵۳۲ )

## جامی

باندازه ۱۷۵ x ۲۸۰ - جلد تیماج پشمی ترنج و سر ترنج  
بریده ضربی گل حنائی زمینه مطلا جدول مذهب - صفحات قطعه سازی  
متن و حاشیه، کاغذ متن سمرقندی زرفشان جدول زرین ، حاشیه الوان  
تسعیر سازی مذهب عالی - سر سخنها بخط رقاع خوش بسفیداب روی  
متن زر در سر فصلهای مذهب - ۲۸۸ صفحه هر صفحه ۱۴ سطر ،  
هر سطر یک بیت ۷۷ میلیتر - خط نستعلیق کنایت خوش قدیم -  
بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۵۵ ) .  
از اول و آخر و پس از صفحه ۲۱۲ ساقط دارد آب افتاده  
و بعضی صفحات وصال شده است . نسخه را بخط شاه محمود نیشاپوری  
تشخیص داده اند و درست نیست .

\* نسخه دیوان اول و فقط مشتمل است بر غزلیات ( مرتب )  
که فقط تا قافیه « قاف » را دارد .

آغاز : موجود :

« تنم را ز آتش دل هر دم افزاید پی دیگر  
خدارا ای اجل رحمی که جانم سوخت زین تنها »

پایان موجود :

« بود عقیق سرشکی که ریزم از غم عشق  
بچشم اهل محبت نگین خاتم عشق »  
سال ۱۳۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه  
اول مهر او را دارد .

( ۵۳۳ )

دیوان

جامی

باندازه ۱۴۵ × ۲۳۵ - جلد مقوای روغنی بوم مشکی ترنج  
و سر ترنج و گوشه و حاشیه مذهب متوسط جدید - کاغذ بخارانی  
جدول زرین - عنوانها بخط رقاع خوش بزر و لاجورد بشنگرف - یک  
سر لوح مذهب لاجوردی خوش که در کتیبه آن روی متن زربخط  
کوفی تزئینی بسقیداب نوشته شده است « الله ولا سواه » - ۴۴۸  
صفحه ، هر صفحه ۱۹ سطر ، هر سطر بک بیت . ۹ میلیتر - خط  
نستعلیق کتابت متوسط - بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) .  
( شماره ۲۲۶ ) .

نسخه دیوان اول و مشتمل است بر : چند قصیده و قطعه نعت  
غزلیات ( مرتب ) - مقطعات - رباعیات - قصاید - ترجیعات - مشویات کوتاه .

اغاز :

« بسم الله الرحمن الرحيم اعظم اسماء علیم حکیم »

پایان :

« تخم پراکنده که در گل بود تخم پراکنده گی دل بود »

از آخر غزلیات ساقط دارد و مقطعات و قصاید هم مشوش است  
دهم افتاده دارد .

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و بالای صفحه  
اول مهر او را دارد .

( ۵۳۴ )

## جامی

باندازه ۱۵۵ x ۲۷۵ - جلد تیماج رنگاری ساده - کاغذ دولت  
آبادی شکری جدول زرین و بعضی صفحات متن زرقشان غبار -  
دو صفحه اول مذهب منقش عالی که در میانه هر صفحه در ترنجی  
۹ سطر از مقدمه نوشته شده وین مطور طلا اندازی است و در چهار  
کتیبه پیشانی و ذیل روی متن لاجورد عنوان کتاب بخط رفیع خوش  
بستفیداب نوشته شده است - ۴۳ . ۱ صفحه ۲ هر صفحه ۱۷ سطر ،  
هر سطر بک بیت ۸۵ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خوش و متوسط  
قدیم - بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۲۳ ) .  
این نسخه را عطاءئی نامی از دیوانهای سه گانه جامی جمع آوری  
و تنظیم کرده است و کیفیت تدوین آن در مقدمه دارد . :

« بعد از ادای حمد حق و نعت مصطفی

بشنو که این کتاب که شد اسم بحر و کان

ترتیب شعر حضرت مخدوم جامی است  
بر اختراع خسرو غازی شه جهان  
باعث برین عظائی بیچاره را شده  
این خواجه وامیر که هست افضل زمان «

«... مناجات و توحید است و نعوت و مناقب غیر آنچه در  
غزلیات خواهد آمد و مرائی و باقی قصاید و بعضی مثنویات و اشعاری  
که عدد ابیات آن بحد قصیده نرسیده اما آن حضرت در ترتیب خود آن  
مثنویات و اشعار را میان قصاید نوشته از دواوین ثلاثه که اول را  
قاتحة الشبَاب و ثانی را واسطه العقد و ثالث را خاتمه الحیوة نام  
نهاده اند و درین ترتیب همین حروف اوایل مطلعها را به ترتیب حروف  
تهجی اعتبار نمود شد، مگر آنچه مناجات و توحید و نعت و منقبت  
باشد...»

آغاز :

« الحمد لله الذی لا احمی ثناء علیه

نایان موجود :

«گر بود کدورتی زوی جنبش باد از سایه شاخ ساخت جا رویه و رفت»  
بسال ۱۱۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه  
اول مهر او را دارد .

( ۵۳۵ )

تصفه الاحرار

جامی

باندازه ۱۴۰ x ۲۲۵ - جلد روغنی عالی بوم سرخ نفس  
گل سرخ و سوسن و خیره ، اندرون بوم ماشی بوته نرگس - کاغذ

اصفہائی چہرہ‌ای جدول زرین - صفحہ‌ها تماماً بین سطور طلا اندازی -  
 یک سرلوح مذهب مرصع خوش - دو صفحہ اول حاشیہ افشان - دو  
 صفحہ پیش از متن یک مجلس میناتور عالی بر حاشیہ گلکاری -  
 عنوانها بلاجورد نوشته شده - ۱۲۲ صفحہ ، ہر صفحہ ۱۵ سطر ،  
 ہر سطر یک بیت - خط نستعلیق کتابت خفی متوسط - بدون رقم  
 و تاریخ تحریر ( آخر قرن ۹ ) . ( شماره ۲۳۸ ) .

آغاز :

« بسم الله الرحمن الرحيم هست صلاي سر خوان کریم »

پایان :

تحفة الاحرار لقب دادمش تحفہ باحرار فرستادش

« مہرنہ خانمہ این کتاب شد رقم خاتم تم الكتاب »

نسخہ در تاریخ ۱۳۲۱ در تملک مصطفی قلی قاضی بود  
 و بتاريخ ۱۲۷۴ وارد کتابخانہ شدہ و بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین  
 شاہ گذشتہ است و بالای صفحہ اول مہر اورا دارد .

( ۵۳۶ )

## تحفة الاحرار

### جامی

باندازہ ۱۴۵ x ۲۴۵ - جلد تیماج مشکی متن و حاشیہ ضربی  
 طلا بوش ، اندرون میشن فہوہای ترنج و سر ترنج و گوشہ سونخت  
 معرق طلا بوش زسپنہ نارنجی عالی - صفحہ‌ها متن و حاشیہ ، کاغذ  
 متن سمرقندی شکری ، کاغذ حاشیہ بخارائی حنائی جدول زرین -  
 عنوانها بخط رقاع خوش بشنگرف - یک سرلوح مزدوج و یک  
 سر فصل مذهب مرصع عالی کہ در کتیبہ یکی روی متن زر بسفیداب

بخط کوفی تزیینی « الله » و در دیگری « الله ولاسواه » نوشته شده است - ۱۳۲ صفحه ، ۵۵ صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت ۴۴ میلیمتر خط نستعلیق کتابت خوش - رقم سلطانعلی مشهدی - تاریخ تحریر سال ۹۲۱ . ( شماره ۲۳۶ ) .

آغاز :

« حمداً لمن جعل جنان کل عارف . . . . این صدف باره چندست  
از جست و جوی کارگاه بی سر انجامی کرد کرده و حذف [ کذا ]  
ریزه چند از رفت و روب بزمگاه تسکسته جامی فراهم آورده آمد .  
چه قدر آن دارد که در سلک جواهر ضاهوار مخزن الاسرار حکیم گرامی  
شیخ نظامی انتظامش دهند یا در جنب جام زرنگار مطلع الانوار مورد  
پدایع لغوی و معنوی هر چیز دهلوی نامش برند . . . .

بسم الله الرحمن الرحيم هست صلاي سر خوان کریم  
بابان مانند نسخه بیس ، اضافه دارد : « کنبه العبد الضعیف  
المحتاج الی رحمة الله تعالی سلطان علی المشهدی ، علی سبیل الله  
الاستعجل فی شهر جماد الاول سنه ۹۲۱ . »

سال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه گذشته و در بالای صفحه اول  
نام وی روی زر در ترنجی نوشته شده است - سال ۱۲۸۲ از عرض  
ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه اول مهر او را دارد .

( ۵۳۷ )

تحفة

جاهی

باندازه ۱۱۲ x ۲۰۰ - جلد تباغ یشمی ترنج و سر ترنج ضریبی  
زمینه آجری ، اندرون میسن حنائی ساده - کاغذ بخارائی جدول زرین



عنوانها بشنگرف - بک سرلوح مذهب مرصع خوش ۱۲۲ صفحه ،  
هر صفحه ۱۵ سطر ، هر سطر یک بیت ۵۶ میلیمتر - خط نستعلیق  
کتابت خفی متوسط - بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره  
۱۰۱۱۳ ) .

آغاز و پایان نامه نسخه شماره ۲۲۸ .

نسخه مدنی در مملکت عثمانی و در تصرف سلیمان یوسف  
بسالی ۱۰۶۲ و مدنی در مملکت ابوبکرین رسنم شرفلا بود و رسالی ۱۲۴۱  
بامامقلی نامی منقل و از نصر بلور بکتابخانه وارد شده است .

( ۵۳۸ )

## تصفیه الاحرار

### جامی

باندازه ۱۳۵ x ۲۳۰ - جلد تیماج سبز نرنج و سر نرنج مشکنه ،  
اندرون نارجه دارائی جدید ، کار محمد ناصر - کاغذ قطعه بخارائی  
جدول رزین - عنوانها بزر - دو صفحه اول با حاسبه باریک بوند  
اندازی مذهب مینا سازی نک سر لوح مذهب مرصع خوش - ۱۲۲  
صفحه ، ۵ صفحه ۱۵ سطر ، هر سطر یک بیت ۶۰ میلیمتر - خط  
نستعلیق کتابت متوسط - رقم ناصر - بدون تاریخ نیمه اول ( قرن ۱۰ )  
( شماره ۳۰۹۴ ) .

آغاز :

« حامدأ لمن جعل جنان کل عارف ... »

پایان :

« مهرنه خانمه این خطاب شد رقم خانه نهالکتاب ،  
» بسرخدا اسماء رسیده شد ... و اسماء انتظام این سبجه درماه

تسیح و شهر تراویح متنظم در سلک سه مته و ثمانین و ثمانمائه  
لازال مبارکاً . . . کتبه افقر الاحقر ناصر غفر ذنوبه و ستر عیوبه .

فهرست عناوین کتاب در چهار صفحه جدول کشی شده نوشته و  
در ابتدای نسخه الصاف شده است .

اوراق در ۳۴ تا ۳۹ جایجا و ستوش است .

نسخه در دوره وئیعهدی مظفرالدین شاه بدست وی رسیده و  
در حاشیه صفحه دوم مهر او هست .

( ۵۳۹ )

### صفحه

## جامی

باندازه ۱۳۰ × ۲۱۰ - جلد تیماج لاجوردی جدول منگنه  
مذهب جدید - کاغذ سمرقندی جدول زرین متن زر فشان غبار - جای  
عنوانها بیاض - یک سرلوح مزدوج مذهب مرصع خوش - ۱۱۸۰ صفحه  
هر صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت ۶۵ میلیمتر - خط نستعلیق  
کتابت خوش - - بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ نیمه دوم ) .  
( شماره ۲۳۹ ) .

آغاز :

« بسم الله الرحمن الرحيم هست صلاي سرخوان کریم »

بایان :

« مهر بنه خانمه ابن خطاب شد رقم خاتم تم الکتاب »

نسخه از کما بهای قدیم کتابخانه سلطنتی بوده و با اینکه  
بسیاری از نپها را محو کرده اند عرضهای تاریخ ۱۱۲۹ و ۱۱۶۰ و

۱۱۶۲ هنوز معلوم است - بسال ۱۲۷۲ در تملک میرزا آقاخان توری  
 صدر اعظم در آمده و پسرزند خود نظام الملک بخشیده و بسال ۱۲۸۲  
 از عرض ناصرالدین شاه گذشته است .  
 ( ۵۴۰ )

### تحفة الأحرار

#### جامی

باندازه ۱۲۲ × ۲۲۳ - جلد ساغری مشکی ترنج و نیمترنج  
 و گوشه بریده ضربی عالی طلا پوش ، اندرون میشن عنایی بترنج  
 و گوشه سوخت معری زمینه لاجوردی ممتاز - کاشد عادلستاهی متن زر  
 فشان غبار جدول زرین - عنوانها بلاجورد و ترنج - یک سر لوح مذهب  
 لاجوردی عالی که در کتیبه آن روی متن زر « بسمه » بخط ثلث عالی  
 بسفیداب نوشته شده است - ۱۳۲ صفحه ، هر صفحه ۴ سطر ، هر سطر  
 یک بیت ۵۸ میلمتر - خط نستعلیق کتابت خفی عالی - رقم میر -  
 بدون تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) ( شماره ۲۳۵ ) .  
 آغاز و پایان نامه نسخه شماره ۲۳۹ اضافه دارد :

« کتبه الفقیر الحقیر میر ... » که اصل نام را محو کرده اند  
 ولی اثر « علی » را بدقت میوان در آن دید .

بسالی ۱۲۱۶ وارد کتابخانه فتحعلیشاه شده و در بالای صفحه  
 دوم نام او روی متن زر در ترنجی نوشته شده است بسال ۱۲۳۲ از  
 عرض آن پادشاه گذشته و بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته  
 و مهر او در حاشیه صفحه اول هست .

( ۵۴۱ )

#### تحفة

باندازه ۱۴۰ × ۲۴۸ - جلد روغنی موسف جلدن بوم زوك

و بوته نقاشی ، حاشیه بوم سرخ گل ریزه نقاشی ، اندرون سرخ ،  
 با یک بوته گل نرگس - صفحات متن و حاشیه قطعه سازی ، کاغذ  
 متن سرفرندی زرقشان غبار ، حاشیه الوان نقش عکاسی قدیم و بعضی  
 بیاض - عنوانها پسفیداب در سرسخنهای زمینه زر بوته اندازی نوشته  
 شده - دو صفحه اول متن و حاشیه بین سطور طلا اندازی سفتش حاشیه  
 گلکاری - یک سرلوح مذهب مرصع عالی که در کتیبه آن روی متن زر  
 عنوان کتاب پسفیداب نوشته شده - صفحه اول کتاب یک مجلس  
 تصویر میناتور محوشده و حاشیه آن کتیبه سازی مرصع که در کتیبه ها  
 چهار بیت در هشت مصرع سجزی بخط نستعلیق بسریج نوشته شده  
 است . دو صفحه دوم در متن چهار بیت در هشت مصرع بچلیپ  
 اشعاری بخط نستعلیق دو دانگ خوش بشنگرف نوشته شده و چهار  
 لچکی مرصع مذهب خوش دارد - ۱۸۱ صفحه ، هر صفحه ۱۰ سطر ،  
 هر سطر یک بیت = ۶ میلیمتر - خط متن نستعلیق کتابت خوش -  
 بدون رقم در سال تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۳۷ ) .  
 آغاز نامه نسخه شماره ۲۳۱

پایان مانند نسخه شماره ۲۳۱ اضافه دارد:

« تمت کتابت هذه النسخة فی اواخر شعبان . »

نسخه سلطنتی و با احتمال قوی بخط سلطانعلی شهبندی است که از  
 اول افتاده دارد و جلد آن نیز از میان رفته صحافی و تجلید شده است .  
 بسال ۱۲۳۸ در تملک محمد رضا نامی بوده و بسال ۱۲۸۲  
 از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه اول مهر او هست .

( ۵۴۲ )

توقف

جامی

باندازه ۱۳۵ x ۲۲۰ - جلد بقوای روغنی عالی بوم زردپونه

گل سرخ و سوسن و غیره ، حاشیه بوم سرخ گل ریزه نقاشی ، اندرون بوم سرخ برگ موئی مذهب ریخته - کاغذ ختائی نخودی جدول و وگمند زرین متن زرافشان غبار ۱۵۸ صفحه ، هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یک بیت - عنوانها بشنگرف دو صفحه اول مذهب مرصع عالی حاشیه بوته اندازی ریز بقلم لاجورد که در این دو صفحه هر یک شش سطر در میان صفحه نوشته شده و بین سطور طلا اندازی منقش است - خط نستعلیق کتابت جلی عالی - رقم میر عماد - تاریخ تحریر سال ۱۰۱۶ . ( شماره ۲۷۰۳ ) .

آغاز و پایان مانند نسخه پیشی و در پایان اضافه دارد :  
( کتبه العبد الراجی الی رحمة الله الغنی عماد الحسنی بدارالامان اصغیان فی شهر سنه ۱۰۱۶ الهجرته

در حدود سال ۱۲۷۲ نسخه در دست محمد هادی نامی بوده و بعداً بسال ۱۳۰۲ در تملک فرهاد میرزا معتمدالدوله درآمد است - یادداشتها و مهر اورا محو کرده اند و معلوم نیست در چه تاریخ وارد کتابخانه شده است .

( ۵۴۳ )

صحنه

### جاهی

باندازه ۱۳۵ × ۲۲۷ - جلد قیماج سرخ تریج و ضربی زمینه طلا حاشیه کرمک طلائی منگنه لولا دار ، اندرون کاغذ لیموئی سیب افشان - صفحات متن و حاشیه قطعه سازی ، کاغذ متن سمرقندی زرفشان غبار و حوانی الوان زرفشان جدول زرین - عنوانها بزر - یک سرلوح مزدوج مذهب مرصع لاجوردی ممتاز - سه سطر آخر کتاب بین السطور طلا اندازی منقش - ۲۰۴ صفحه ، هر صفحه ۱۴

مطر ، هر سطر یک بیت ۲۲ میبایست - خط نستعلیق کتابت خوش خفی  
تالی - رقم شاه محمود - تاریخ تحریر سال ۹۴۴ - ( شماره ۱۱۱۸ ) .  
آغاز :

« المنة لله که بخون گر خضم یکجند جو غنچه عاقبت بشکفتم »  
« ... سبحان الله این چه گوهرهاست که در نیسان احسان  
از رشحات سبحان فضل در صدف صدق گرد آمده ... الحق سبحانه  
آمده است که اگر سبحان قدس دست بدستش گردانند رواست ... »

« جامی که قوی شکسته حالست وز دست زمانه با پمالست  
چون قالی زنان نا خردشد گرد آوردست مهره چند  
باشد نظر خجسته قالی افتد بچنان شکسته حالی  
یارب یسبحان اقلاک صادق نسیان عالم پاک  
کین سبچه که جمله تاب و پیچ است هر چند که در حساب هیچ است  
با اهل صفایش رویره دار وز دست معاندان نگه دار

ابتدای بسم الله الرحمن الرحیم المتوالی الاحسان «  
بایان :

« ختم الله لنا بالحسنی وهو مولانا نعم المولی »  
« اتمام این جواهر آبدار و اختام ابن لاکبی شاهوار فی سنه ۹۴۴ و  
علی بن اصف العباد العبد المذنب شاه محمود نیشابوری غفر ذنوبه »  
این نسخه نفیس متأسفانه اندکی مستوش است و چند ورق  
ساقط دارد باینقرار که: ورق ۵ و ۶ و ۷ بین ورق ۸ و ۹ داده شده  
و اوراق ۵۵ و ۵۶ و ۱۰۴ و ۱۰۵ نیز ساقط است و با احتمال قوی  
از جمله مسروقات استردادی و همگی نادر است و مهرها را  
محو کرده اند و کیفیت ورود آن بکتابخانه معلوم نیست .

## جامی

باندازه ۱۱۵ × ۱۹۰ - جلد تیماج سرخ حاشیه کرمک طلائی  
 اندرون کاغذ سورمه‌ای جدید - صفحات متن و حاشیه ، کاغذ متن  
 خاتباغ زریشان غابر ، حاشیه ترمه جدول کمتد زرین - دو صفحه اول  
 تماماً متن و حاشیه مذهب مرصع خوش در میان دو تریچ روی متن زر  
 چهار سطر از اول کتاب بخط نستعلیق کتایت بقلم سفیداب تحریر دار  
 نوشته شده است - عنوانها بلاچورد و زر بخط نستعلیق کتایت جلی -  
 سه مجلس تصویر مینانور عالی - چند موضع در متن لحکهای مذهب  
 دارد - ۲۲۸ صفحه ، هر صفحه ۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت می‌لیمتر -  
 خط نستعلیق کتایت خفی خوش - رقم شاه محمد بشیدی - بدون  
 تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۳۳ ) .

آغاز و پایان مانند نسخه پیش در دنبال متن اضافه دارد: « حرره شاه  
 محمد » .

نسخه هنگامی از منملکات الیف نامی بوده و در پشت صفحه  
 اول مالک تملک خود را نوشته و بمهر خود ممهور کرده است که  
 سجع آن اینست: « خاك ره آل محمد الیف ۹۹۴ » و نیز زمانی جزو  
 کتابهای کتابخانه سلطنتی هند بوده و سهر سلطان محمد قطبشاهی  
 و دیگر کتابداران در پشت صفحه اول هست .

تاریخ ورود بکتابخانه معلوم نیست و جزو تحولات سراندار  
 خانه است .

( ۵۴۵ )

## سبحة الأبرار

### جامی

باندازه ۱۶۰ × ۲۷۷ - جلد تیماج یشمی ترنج و نیمترنج  
و سر ترنج و گوشه منگنه جدید - صفحات متن و حاشیه جدول زرین ،  
کاغذ دولت آبادی و حواشی الوان - صفحات نیمه اول کتاب هر یک  
سه ترنج حلکاری در حاشیه دارد - سرسخنها زرکشیده و جای عنوانها  
بیاض - بک سر لوح مزدوج مذهب مرصع خوش - ۲۱۲ صفحه  
هر صفحه ۱۳ سطر هر سطر یک بیت ۶۸ سیلیمتر - خط نستعلیق  
کتابت خوش - بدون رسم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۳۴۱ )  
آغاز و پایان متن نامه نسخه پیش ، اضافه دارد : « تمت الكتاب »  
بسال ۱۲۷۴ و ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در  
حاشیه صفحه اول مهر او را دارد .

( ۵۴۶ )

## سبحة الأبرار

### جامی

باندازه ۱۴۵ × ۲۲۵ - جلد ساغری مشکی حاشیه و جدول  
مذهب اندرون میشن سرخ ساده - صفحات متن و حاشیه قطعه سازی  
کاغذ متن سمرقندی افشان - یک حاشیه بارنگ و یک حاشیه عریض  
الوان حلکاری و تشعیر سازی عالی - عنوانها بزر لاجورد و سنگرف  
و ترنج - دو صفحه نیش از متن ، متن و حاشیه مرصع عالی که در  
میان هر صفحه ، تصویر یک جوان مینیاتور خوش است - یکسر لوح



مذهب مرصع عالی - دو مجلس مینیاتور عالی - ۲۲۲ صفحه ، هر صفحه  
۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت ۹۳ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خفی  
خوش - بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) - ( شماره ۲۳۱ ) .  
آغاز و پایان مانند نسخه پیش .

این نسخه زیبا فرسوده و مخصوصاً دو صفحه اول که مذهب  
و مرصع و مصور است محو شده و صفحات مورزده بعضی وصالی شده

بسال ۱۲۷۱ برای کتابخانه خریداری شده و ناصرالدین شاه  
بخط خود این معنی را پشت صفحه اول نوشته است و بسال ۱۲۸۲  
از عرض او گذشته است .

( ۵۴۷ )

## جامی

ماندازه ۱۴۷ x ۲۳۳ - جلد تیماج سرخ ترنج و حاشیه منگنه  
جدید - صفحات متن و حاشیه - کاغذ متن دولت آبادی الوان جدول  
زرین - عنوانها بزر و مرکب الوان در سرسخنهای مذهب لاجوردی  
روی متن زر نوشته شده - دو صفحه اول متن و حاشیه مذهب مرصع  
عالی که در میان هر صفحه ۴ سطر در ترنجی از آغاز کتاب بسفیداب  
نوشته شده است - ۲۰۸ صفحه هر صفحه ۱۵ سطر ، هر سطر یک  
بیت ۷۵ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خوش - بدون رقم و تاریخ  
تحریر ( قرن ۱۰ ) ( شماره ۲۳۴ ) .  
آغاز و پایان مانند نسخه پیش .

نسخه فرسوده و الوان ترصیحات آن غالباً محو شده و صفحات

مورزده

از کتابهای کتابخانه سلطنتی پادشاهان هندوستان بوده و کتابدارهای متعدد آنرا عرض دیده‌اند و مهر: عنایت خان شاه جهانی - محمد عایدین میر جعفر حسینی - اسانت خان شاه جهانی - صادق شاه جهانی - محمد علی شاه جهانی - قابل خان عالم‌گیر پادشاهی و یادداشتهای متعدد عرض در پشت صفحه اول و آخر هست - در زمان سلطنت محمد شاه قاجار وارد کتابخانه شده و مهر در پشت وی بسجج: «العزوة لله ، نگیں بخش ملوک ترک و تازی منک سلطان محمد شاه غازی ۱۲۴۵» در پشت صفحه اول و آخر کتاب هست - بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و پشت صفحه اول و حاشیه صفحه اول مهر او هست .

( ۵۴۸ )

صیحة

جامی

پانداژه . ۱۵۰ x ۲۳۰ - جلد تیماج ماشی لرنج و حاشیه منگنه جلدند - صفحه‌ها متن و حاشیه قطعه سازی ، حاشیه انوان زرفشان - عنوانها پشتگرف و زر در سر سخنهای تشعیر سازی شده نوشته شده - بسبب صفحه اول تک لرنج مذهب مرصع عالی - یک سر لوح مزدوج مذهب مرصع عالی که در کتبه آن روی متن زربوته اندازی « بسمله » بسفداب نومه نمده است - صفحه آخر به دو لوح کوچک و دو لچکی تشعیر سازی مذهب تمام میشود ۲۷۶ صفحه ، هر صفحه ۱۱ سطر ، هر سطر تک بیت ۷۷ میلمتر - خط نسعلیق نیمدانگ متوسط - بدون تاریخ تحریر ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۳۲ ) . آغاز و پایان مانند نسخه پیش .

رقم و تاریخ را محو کرده‌اند. نسخه اندکی مشوش و عقد  
۲۳، ۲۴، ۲۵ آن ساقط است.

نسخه در عثمانی بوده و سال ۱۲۸۲ از عرض کتابخانه گذشته است.  
( ۵۴۹ )

## جامی

باندازه ۱۰۰ × ۱۷۸ - جلد مقوای روغنی ساده قهوه‌ای زرک  
جدول مذهب اندرون مشکی ساده - کاغذ خاتباغ زریشان غبار جدول  
زرین و تمامی حاشیه تمامی صفحات گلکاری یزر سبز و سرخ عالی  
و بین مصراعها تسمه گلکاری و سر سخنها بوته اندازی مذهب عالی  
عنوانها بزر و لاجورد نوشته شده - صفحه اول بین سطور طلا اندازی  
و حاشیه بوته اندازی مذهب منقش عالی است - دو مجلس تصویر  
مینیا تور عالی - ۱۴۵ صفحه ۲ هر صفحه ۱۲ سطر، هر سطر یک بیت  
۵۰ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خفی ممتاز - بدون رقم و احتمال  
قوی از کتابتهای ممتاز بابا شاه اصفهانی - بدون تاریخ تحریر ( آخر  
قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۹۷۲ ) .

صفحه اول این نسخه نفیس ساقط است .

آغاز موجود : « الحق سبحانه آمده است که اگر مسبحان مجامع قدس  
» پایان مانند نسخه پیش .

بسال ۱۳۰۱ از اندرون وارد کتابخانه شده است .

( ۵۵۰ )



## جامی

باندازه ۱۵۰ × ۲۵۰ - جلد میشن سرخ بغدادی ترنج و نیمترنج

سوخت تحریر زمینه مشکی گل سفید جدول متگنه مذهب عالی ،  
اندرون میشن پشمی ساده - کاغذ اصفهانی الوان جدول زرین -  
عنوانها پشتگرف - یک سر لوح مذهب متوسط - ۵۵ صفحه ، هر صفحه  
۲۶ سطر ، هر سطر دو بیت ، ۱۱ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خوش  
بدون رقم و تاریخ تحریر ( قرن ۱۱ ) .

در آخر نسخه نوشته اند : این نسخه شریف خط مرحمت پناه  
تراپاست « و مستبعد نیست که بخط ابوتراب اصفهانی شاگرد میر  
عماد باشد ، که بهمان شیوه است .

آغاز و پایان نامه نسخه شماره ۲۳۸ . شماره ندارد  
نسخه مشوش است و مقداری ساقط دارد .

در تملک میرزا مهدیخان نادری بوده است که آنرا بفرزند  
خود محمد سعید [؟] هبه کرده است و عبارات آنرا محو کرده اند ولی  
مهر او هست - بسال ۱۲۳۵ در تصرف میرزا محمد رضای سنسی  
دامغانی و زمانی که محمد ولی میرزا فرزند فتحعلیشاه بخراسان بپرفه  
در سمت آنرا بشاهزاده تقدیم کرده است و مهر محمد ولی میرزا  
و کتابدار او در اول و آخر کتاب است .

بسال ۱۲۸۲ از عرض ناصرالدین شاه گذشته و در حاشیه صفحه  
اول مهر او هست .

( ۵۵۱ )

## جامی

باندازه ۱۵۰ x ۲۴۵ - جلد مقوای ابره روغنی بوم نارنجی  
بوته و گل و پرند قلم مشکی و زر ، حاشیه بوته ریزه مذهب ممتاز ،  
اندرون میشن عنابی ترنج و سرترنج و گوشه سوخت معرق مذهب عالی

صفحات متن و حاشیه کاغذ دولت آبادی متن سفید و حاشیه چهره‌ای جدول زرین بین سطور بوته اندازی مذهب و حواشی ( باستانی صفحہ پنجم و هفت ورق مصور که کاغذ الوان و زر نشان است ) قوش درخت و گل و جانوران گلکاری عالی - عنوانها بقلم متن بزر و لاجورد و شنکرف نوشته شده - دو صفحہ آغاز کتاب بطرز بدیع متن و حاشیه مذهب مرصع ممتاز شده و یک حاشیه بوته اندازی گلکاری دارد و در وسط این دو صفحہ شش مصراع در شش سطر از آغاز متن نوشته و بین سطور طلا اندازی شده است - بر سر دفتر دوم و سوم هر یک یک مرلوح مذهب مرصع ممتاز دارد - ۹۸ ع صفحہ ۲ هر صفحہ ۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت . میلیمتر - دو صفحہ پیش از متن ، دو مجلس میناتور ممتاز و حاشیه تصویر درخت و گل و جانوران گلکاری است ، بعلاوه دوازده مجلس میناتور ممتاز در متن است که حاشیه آنها بعضی حلکاری و بعضی زرفشان است - خط نستعلیق کتابت خفی ممتاز - رقم باباشاه - تاریخ تحریر سال ۹۷۷ . ( شماره ۱۲۲۸۳ ) .

نسخه مشتمل است بر سه دفتر کامل سلسله الذهب .

آغاز :

« لله الحمد قبل كل متعال بصفات الجلال والاكرام »

بایان :

« بر همین نکته ختم شد مقصود لله الحمد والعلی والوجود »

« بزیور انعام رسیده و بحسن اختتام انجامید این کتاب شریف الموسوم بسلسله الذهب من منظومات مولانا عبدالرحمن جامی در تاریخ شهر رمضان المبارک سنه سبع و سبعین و تسعمائه بسعی فقیر بابا شاه اصفهانی غفر الله ذنوبه و ستر عیوبه »

نسخه از متعلقات میرزا مهدیخان نادری بوده و مهر وی در پشت صفحه اول و آخر کتاب هست - کیفیت ورود بکتابخانه معلوم نیست که یادداشتهای ثبت را از پشت کتاب و مهر ناصرالدین شاه و نام فتحعلیشاه را که در حاشیه صفحه اول بوده و اثر آن مشهود است محو کرده اند .

( ۵۵۲ )

### جامی

باندازه ۱۵۳ × ۲۴۰ - جلد تیماج سبز ترنج جدول منگنه جلدند صفحات متن و حاشیه قطعه سازی ، کاغذ سمرقندی سفید زرفشان غابر حواشی الوان ، بعضی ابری و بعضی زرفشان ساده است و یک حاشیه باریک بوته اندازی مذهب - عنوانها بلاچورد و شنگرف - یک سرلوح مزدوج مذهب مرصع عالی که در کتیبه آن روی متن زر بوته اندازی عنوان کتاب بسفیداب تحریر دار نوشته شده است - ۱۴۴ صفحه ، هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر یک بیت ۶۵ میلیمتر - خط نستعلیق کتابت خوش - رقم محمد رزهای - تاریخ تحریر سال ۹۶۹ . ( شماره ۲۵۱ ) .

نسخه فقط دفتر دوم سلسله الذهب هست .

آغاز :

« بشنوای گوش برفسانه عشق از حریر فلم ترانه عشق  
بایان مانند نسخه پیشی ، افسانه دارد :

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب ، نحريراً فی تاریخ غره شهر  
شعبان المعظم سنه ۹۶۹ . کتبه العبد المذهب [ میر علی ابن مر ]  
محمد الکاتب رزه [ مترعیویه و ] غفر ذنوبه »

در رقم تصرف کرده‌اند و اصل رقم « محمد رزّه » است و یقیناً  
که در علامت قلاب نهاده‌ام ، تقلب والحقاقی است .  
بسال ۱۲۸۲ از عرض گذشته است .

( ۵۵۳ )

## جامی

باندازه ۱۳۰ × ۲۳۰ - جلد مقوای روغنی عالی بوم زیتونی  
گل و بوته رزّه مذهب ، اندرون بوم سرخ بوته گل نرگس و شکوفه  
صفحه متن و حاشیه قطعه سازی ، کاغذ متن سمرقندی شکری زرفشان  
غبار و حاشیه الوان و ابری افشان طلا - عنواناتها بلاجورد نوشته  
و بشنگرف بوته اندازی شده است - در دو صفحه آخر هرچه بیاض  
مانده بشنگرف و لاجورد بوته اندازی شده و پشت صفحه آخر نیز متن  
وحاشیه ، در متن بلاجورد و در حاشیه بشنگرف و پشت صفحه اول  
بهمان منوال ولی حاشیه بوته اندازی مذهب است - بکک سرلوی  
مذهب است - بکک سرلوح مذهب مرصع عالی - ۱۳۰ صفحه ، هر صفحه  
۱۴ سطر ، هر سطر یک بیت ۷۵ مبلبتر - خط نستعلیق کتابت عالی -  
رقم شاه محمد مشهدی - بدون تاریخ ( قرن ۱۰ ) . ( شماره ۲۵۰ ) .  
آغاز و پایان نامه نسخه پیش اضافه دارد : « المذنب شاه محمد مشهدی . »  
نسخه بسال ۹۷۱ در تملک عبدالرحیم خان بن بیرام خان  
خانان بوده است و بعد بکتابخانه سلاطین هند منتقل شده است  
و بادداشنها و عرضهای کتابداران سلاطین هند مانند : محمد حسن  
و اعتماد خان و عبدالرشید و مرید خان و محمد علی و عارف خان  
و صادق شاه جهانی - محمد خان و سید علی عالم گیر بادشاهی -  
قائم بن عبدالحق شیرازی و غیره ، در پشت صفحه اول آخر هست .

بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه گذشته و در حاشیه صفحه  
اول نام او بسفیداب روی زر در ترنجی نوشته شده - بسال ۱۲۸۲ از  
عرض ناصرالدین شاه گذشته است و در حاشیه صفحه اول روی سرلوح  
مهر او هست .

( ۵۵۴ )

## یوسف و زلیخا

### جامی

باندازه ۱۶۰ × ۲۶۰ - جلد ساغری مشکی نرنج و نیم نرنج  
بریده منگنه طلا بوش جدول مذهب ، اندرون نیماج حنائی ساده جدید  
کاغذ بخارائی سن زرفشان غبار جدول زرین - عنوانها بشنگرف -  
یک سرلوح مزدوج مذهب مرصع عالی - ۲۹۴ صفحه ) ، هر صفحه ۱۴  
سطر ، هر سطر یک بیت ۷۵ میلیمتر - خط نستعلیق کنایت خوش -  
بدون رسم ( و باضمال قوی نزدیک یقین بخط سلطان محمد خندان )  
تاریخ تحریر سال ۹۶۱ . ( شماره ۱۰۰۴ ) .

آغاز :

« الهی شتجه امبد بکشای

گلی از روضه جاوند بنمای »

پایان :

« زبان را گو سماں خامسی ده

که هست ازهرجه گویی خامسی ده »

« تمت الكتاب بعون الملك الوهاب فی تاریخ شهر شوال

سنه ۹۶۱ . »

نسخه یاد داشت و مهر بسیاری داسه است که آنها را محو



کرده‌اند ، از جمله اثر مهر ناصرالدین شاه نام فتحعلیشاه اندکی پیدا است - در حدود سال ۱۱۸۵ در تملک حسینخان ناسی بوده و مهر او در حاشیه صفحه اول و آخرین صفحه هست - بسال ۱۲۳۲ از عرض فتحعلیشاه گذشته است .

( ۵۵۵ )

## جامی

باندازه ۱۵۵ × ۲۳۴ - جلد مقوای روغنی متوسط متن کشفی زمبته زرد ، حاشیه بوم سرخ گل ریزه نقاشی - صفحه‌ها من و حاشیه قطعه سازی ، کاغذ من سمرقندی شکری حاشیه الوان ، حاشیه عریض شعیر سازی مذهب و بعضی حواشی پارکک گلکاری عالی - عنوانها بشنگرف - تک سر لوح مزدوج مذهب مرصع عالی که در کتیبه آن روی من زر بسفیداب یخط کوفی نوشته شده است « الله ولا سواه » - ۳۳۸ صفحه ، هر صفحه ۱۲ سطر ، هر سطر بک بیت . ۶ مبلیمبر - خط نسعلیق کماپت خفی خوش - رقم سر حسین کلنگی - تاریخ تحریر سال ۹۶۶ . شماره ندارد .

آغاز و پایان مانند نسخه بیس و در آخر اضافه دارد .

« امام امن جواهر آبدار ربانی و اخلام ابن داسان در زبان آسمانی فی سهور سته سب و سبعین و تسعمائة .

علی بد اضعف العباد الله الغنی سررحمن الحسینی المشتجر بمر الککنکی النسفی غفر الله ذنوبه و سر عموده فی بلده بخارا حمية الافاب . «  
بسال ۱۳۱۰ حسنی صدار السلطنه نسخه را بشکس ناصرالدین شاه کرده است .